

פרשת שמיני

(י ב) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמְתוּ לִפְנֵי ה':

עי' רמב"ן: טעם מלפני ה',¹⁶⁵² כמו מאת פני ה',¹⁶⁵³ והמשכיל יתבונן שכבר פירשתי (שמות לא) זה החטא בנדב ואביהוא תדענו ממה שאמר ויקריבו לפני ה' אש זרה ולא אמר ויקריבו לפני ה' קטרת אשר לא צוה אותם והנה הם שמו קטרת על האש¹⁶⁵⁴ כענין שאמר הכתוב (דברים לג י) ישימו קטורה באפך ולא שמו לבם רק לזאת והנה לא היה אשה ריח ניחוח: עי' ר' בחיי: וע"ד הקבלה תבין חטאם ממה שאמר הכתוב וישימו עליה ולא אמר וישימו עליהם כשם שאמר בענין קרח (במדבר טז יח) ויתנו עליהם אש וישימו עליהם קטרת וכן הזכיר עוד (במדבר טז יז) ונתתם עליהם קטרת כי מלת עליה תרמוז למדת הדין והכתוב הודיענו מחשבתם בזה וידוע כי הקטרת למדת הדין שנאמר (דברים לג י) ישימו קטורה באפך ולשון קטרת התקשרות הרוח במדות תרגום (בראשית לח כח) ותקשור וקטרת ומתוך ההתקשרות ההוא בא שפע ההמשכה ממעלה למדת הדין וממדת הדין יבא שפע הברכה על המקטיר והמקטיר למדת הדין אין ראוי לו שיכוון אלא לשם המיוחד לבדו נדב ואביהוא טעו בכאן אחרי מדת הדין ולא כווננו אל השם המיוחד אלא למדת הדין בלבד ולכך לא היה אשה ריח ניחוח לה' ומדת הדין עצמה פגעה בהם הוא שכתוב ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם.

Section break

סא מאיר הרמב"ן ור' בחיי

¹⁶⁵² עי' לעיל פרשת שמות הערה 859. ועי' לקמן פרשת קרח 2009.

¹⁶⁵³ עי' לעיל פרשת שמות הערה 867.

¹⁶⁵⁴ עי' זהר (ח"ג דף לד ע"א): ואש של גבוה נחית דאיהו קדש הקדשים ובגין תרין אשין אלין אמר נביא (ישעיה כד יד) באורים כבדו יהוה דאינון אשין דשכינתא דבה כתיב (דברים ד כד) כי יהוה אלהיך אש אוכלה הוא ואינון אש עלאה כסא רחמים אש תתאה כסא דין ואינון בינה ומלכות מלכות אש עולה בינה אש יורד יהוה עמודא דאמצעייתא אחיד בתרווייהו בינה יהוה ה' מלכות תפארת כד אחיד לון שריא עליה חכמה דביה כ"ח מ"ה מ"ה איהו יר"ד ה"א וא"ו ה"א.

תרגום: ואש של גבוה יורד, שהיא קודש הקדשים, ובשביל שני האשים הללו, אמר הנביא (ישעיה כד) באורים כבדו ה', שהם האישים של השכינה, שבה כתוב (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא, והם אש עליון כסא רחמים, אש תחתונה כסא דין, והם בינה ומלכות. מלכות אש עולה, בינה אש יורד, יהוה עמוד האמצעי אוחד בשניהם. בינה יהוה, ה' מלכות. כאשר התפארת אוחדת אותם, שורה עליו חכמה, שבה כ"ח מ"ה, מ"ה הוא יר"ד ה"א וא"ו ה"א.

עי' לעיל פרשת נח הערה 377.

עי' זהר (ח"ג רכז ע"א): עצי עולה מארי תורה אורייתא דאיהי אדליקת בהון אש בתוקפא דגבורה ועלה עשן בהון בבינה עשן המערכה ומדסליקת לאף אתקרי קטרת ה"ד ישימו קטורה באפך ולית דבטיל מותנא בעלמא כקטרת דאיהו קשורא דדינא ברחמי עם ריח ניחוח באף תרגום דקשר קטירו א"ר יהודה זכאה חולקנא דרווחנא מלין סתימין באתגלייא.

תרגום: "עצי עולה", בעלי תורה, תורה שהיא נדלקת בהם, אש בחוזק הגבורה, ועלה עשן בהם, בבינה עשן המערכה. ומשעולה לאף נקרא קטורת, זהו שכתוב "ישימו קטורה באפך", ואין מבטל מות בעולם כמו קטורת, שהיא קשור הדין ברחמים עם ריח ניחוח באף. תרגום של קשר, קטירו. אמר רבי יהודה, אשרי חלקנו שהרווחנו דברים נסתרים בגלוי.